

Nro. 28.

A' FELS. AÜSTR. CSÁSZÁR, ES AP. KIRÁLY
KEGYELEMES ENGEDELMEBÖL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

indúlt Bétsből, Kedden October 4-dik napján.

1808-ik esztendőben.

B é c s .

Posonyból olly hír érkezett ide, hogy az ott lévő Ország Karjai és Rendjei az Eö Csász. Kir. Felsege mára esett neve napjának pompásan leendő meg in-neplésére nagy készületeket tétettek, és hogy né-hány nappal annakutánna Eö Csász. Királyi Felsegek onnan ide visszafogognak jönni, 's kedves jelenlétek-kei Bécs városa lakosinak utánnok esdeklő sziveket meg örvendeztetik.

A' maga hadi és politikai talentomairól közön-segelsen esméretes Cs. Kir. General B. St. Vin-cent 14 napokkal ennekelőtte innen ismét el uta-

E e z

zott, és a' mint gyanittyák, az Erfurtban ment Fels. Orosz és Frantzia Császárokhoz küldetett. — Konszantinápolyból ismét egy Frantzia Kurir utazott ezen várason keresztül Párisba. — Azt beszélik, hogy az itt lévő Orosz Csász. követ Herczeg Kurakin is oda fogna utazni.

Az ide való vedelmező seregnek (Landwehr) szorosán meg van tiltva, hogy a' fegyverben való gyakorlásra ki mutattatott helyeken az őket Com-mándirozó hadi tiszteknek hírek 's engedelmek nélkül, senki magát magánosan a' lövöldözésben ne gyakorolja, azon okból, mivel már is egynéhány fzerentsétlenség történt közöttök. Nem régiben ezen seregbéli legénység között egyik trefából leg jobb barátjára tzelozván, puskája el pattant, 's azt úgy meg lötte, hogy mingyárt ki repült testéből a' lelke, mivel azon föld közt, mellyel papirosa nem lévén puskáját meg töltötte, történetből egy kis követske volt.

A' Bécs környékén lévő szőlő hegyeken ezen a' héten a' szüretelés el kezdődik. Mivel az idén igen gazdag termés van a' szőlőtökeknél, és a' szőlő gerezdeknek meg éreltetésekre is igen kedvező volt az időjárása, sok és jó mustot reménylenek a' szőlős gazdak.

Magyar Ország.

Ket Posonyi polgárokat, úgymint Pauer Jánost és Schmidt Jánost, a' kik az utolsó Frantzia háboruban az ott volt sebes és beteg katonák eránt nagy felebarati fzerettel viseltettek, 's őket tehetségeikhez képest segítették és táplálták, a' pol-

gári erdem arany pénzel méltóztatott Fels. Urunk meg ajándékozni.

A' múlt szerdán, úgymint September 28-ik napján, a' Posonyi fő templomban, a' Lintzben meghalálozott Mária Erzsébet Kir. Fő Herczeg Aszonyért, Primas Eö Kir. Fő Herczega Károly Ambruzs, dél előtt 9. óraker fényes exequiát tartott, mellyen Eö Csász. Kir. Felsőgek, a' még ott lévő Cs. Kir. Fő Herczegek, Magyar Magnások, Rendek, Generálisok és fő tiszték, 's más rendbéli emberek nagy számmal jelen vóltnak.

A' jelenvaló Posonyi Ország Gyűlésén levő Karok és Rendek a' múlt Septemb. 27-ik napján a' 8-ik, 29-ik napján pedig a' 9-ik ülést tartották, 's azokban a' Kerületbéli gyűlésekben el készitetett tárgyakat jól meg vizgálták, 's meg hányták vetették.

Eperjesről Septemb. 24-ik napján. Nagy sároson, a' mi Megyénknek gyöker városában az a' Nemzeti Oskola, mellyben a' tanuló ifjúság a' Keresztény vallásnak tanulásában, az olvasásban, számvetésben, a' természeti tudományokban, a' földmérésben, a' mezeti gazdaságnak, hasznos mesteriségében, és a' rajzolásban, 's muzsikában gyakoroltatni, 's tanittatni fog, a' jövő Sz. András Havának első napján a' Magyar Ifjúságnak nagy hasznára fel fog nyittatni. Ezen meg betsülhetetlen intézetnek fel állítására Méltos. Gróf Wolkenstein F.

cz Eö Nagysága 2000, Fő Tisztelendő Pál. József Apátur, és Sárosi Plebánus Ur 1300, ... Tiszt. Dyagyovszky Ur 100, Fleischer Ignác Ur az Uradalmi Jóságoknak Regense 100; Eröss József Ur 50 forintokat adakoztak. — Az említett Apátur 1500 forintokat ren-

delt a' végre, hogy azoknak érdekéből három ifjunak esztendőnként 30 forint fizetése stipendium fejében. — Azt lehet attól a' nemzettől, mellyet minden külföldi újság levek nemes indulatu Nemzetnek neveznek, hogy a' fellyebb említett nagy lelkű hazafiaknak számos követői fognak találkozni.

Spanyol Ország.

A' l'Empereur (olvasd Lamperő) nevezetű Francia Országi közönséges újság levél, egy Bayonnében September 10-ik napján költ tudósítás szerént azt adja elő, hogy az ott lévő Francia Armádia még most is előbbi tanyáin vagon, hogy a' Moncey Marsal osztályserege bal szárnyának fő hadi szállása Logronoban és Vionában vagon, és hogy annak külső őrállói már egynéhány versben tsatáztak a' Spanyolokkal, a' kik mindazáltal sokáig a' sarat ki nem állották, hanem mingyárt szélyvel futottak, és a' mennyire lehet, a' Frantziákkal való viadalt kerülik. — Marsal Bessieres a' Francia Armádia jobb szárnyának fő vezére még most is előbbi tanyáján fekszik, melly egészen Burgosig ki nyúlik. — A' Miqueletéknek 1184 főből álló corpúsok, melly az Alsó Pyrenéusi Osztály határainak őrizetere fel állittatott, már telyes számmal van, és annyi legénység jelentette magát, hogy két annyira is nekedhetett volna annak a' száma.

Továbbá azt írja a' fent nevezett Frantzia Zsurnalista, hogy Bayonne városa nagyon népesedik, mellyre nézve, a' kvartélyozásnak meg könnyítésére három, sőt nyolcz ezer emberre való táborhely készített azon város környékénn. — Az oda való polgármester egy hirdetményt tétetett közönséges-

sé, mellyben azt adja a' lakosoknak értékre, hogy mivel sok hadi nép fog azon keresztül takarodni, szükség, hogy előre elegendő eleséget szerezzenek magoknak, és a' hozzájuk bé szállítatandó hadi népnek.

A' Publiciste nevezetű Fr. Zsurnal azt írja September 4-ső napján Vittoriáról, hogy az 59-ik Frantzia linea regiment, a' múlt Augustus 28-ik napján Biskajanak erős városába Sz. Sebestyénbe (Sebastianopolisba) bé marsirozott, hogy Bayonne környékére 3000 főből álló Fr. sereg telepedett le, hogy Frantzia Országuk minden pontjaiból sok hadi nép takarodik Spanyol Országba, hogy minden felől nagy hadi készületek tétetődnek, és hogy Napoleon Császár 10 ezer táborigi szekereket készített olyanakat, a' mellyeken a' Spanyol Országban lévő s odamenendő hadi seregek után három hónapra való eleséget és készületeket vigyenek. — Marsal Ney is meg érkezett már Bayonnéba.

A' Bambergi közönséges újság leveleknek 271-ik darabja azt tartja, hogy a' múlt Szentmihály Havának elsőbb napjaiban az Ebro, vagy Iberus folyó viz mellett igen véres tsata esett volna a' Frantzia hadi seregek és a' Spanyol Insurgensek közt, melly néhány napokig tartott, és a' mellyben mind a' két rész rendkívül való dühösséggel viaskodott, és mind a' két részről sok ember hullott el. Mivel ezen történetnek kimeneteléről a' Párisi officialis újság levelek egéizlen halgatnak, minekünk sem lehet arról itéletet tenni.

Frantzia Birodalom.

A' Journal de l'Empire nevezetű Párisi újság leveleknek 15-ik, Septembri darabjában következő-

képen okoskodik annak szerzője: Európának jelenvaló viszonyosságai közt nagy vizafzталásokra szolgálhat a' békelesség szeretőinek, hogy a' Frantzia és Orosz Császárok közt való baratság naponként mind jobban jobban öregbedik, és állandóbb fundamentumra állitatik. Valameddig ezen két hatalmas-Császf. udvar jó egyességben él egymással, lehetetlen, hogy a' száraz Európában való békelesség maga valóságában meg háboritódjék, és a' tengeren való háború sokáig tartson. A' Napoleon születésének napját meg előzőtt este I. Sándor Császár a' Pétersburgban lévő Frantzia Követnek azt izente, hogy írja meg a' Fr. Császárnak, hogy ezen innepnapot sok jó kívánásokkal tetézte meg. Azon gazdag vendégségen, melyet azon követ adott, az Orosz Császf. Minister Gróf Romanzow is jelen volt, a' ki midőn az ebédlő palota ajtaján bé lépett volna, a' jelenvölt úri vendégek előtt így szóllott; A' Császár az én Uram azt bizta reám, hogy mondjam meg Excellentziádnak, hogy a' Fr. Császárral való baratságát igen nagy betsben tartja. s. a. t.

Párisból Septemb. 17-ik napján. Midőn a' Fr. Császár a' Német Országból Párisba ment 10000 főből álló Fr. hadi seregeket Septemb. 11-ik napján meg mustrálta volna, minden sorokon által ment, és sokakkal közölök béfzéllett. Azután négy fzegű sorba álván a' tisztek, 's a' régi köz katonák, és Napoleon Császár is Arabiai szürke paripajára fel ülven, hozzájuk így szóllott: Vitézek! Minekutánna ti a' Duna és Vistula folyóvizeknek partjain gyözedelmeskedtetek és Német Országot sebes lépésekkel által futottátok volna, most már Frantzia Országon küdelek titeket kerefsztül, tsak egy pillan.

tatig tartó pihenést sem engedvén tinéktek — Vitézek! nagy szükségem van reátok — Az Angliai utálatos leopárdok Spanyol és Portugallia Országokat meg undokították. A' ti tekintetektől meg rettenvén, elöttetek futni fognak. Herkulesnek a' Gibraltári szoros tengerben lévő két oszlopáig fogjuk a' győzedelmes sasokat vinni, ott is boffzút kell állanunk a' rajtunk esett méltatlansáért — Vitézek! ti minden új armádiáknak ditsőséjét felül haladtátok, úgy de el értétek e' azoknak a' Római hadi seregeknek ditsőségeket, a' kik a' Rénus és Eufrates folyóvizek mellett, Illiriában és a' Tagus folyóviz mellett való egy táborozásban minden ellenségeiken győzedelmet vettek. A' ti munkáitokat hosszú békeféség, 's allandó bódog állapot fogja meg koronázni. Az igaz Frantzia meg nem nyughatik, 's meg sem nyugszik mind addig, mig a' tenger fel nem szabadítatik — Vitézek! Mind az, a' mit ti a' Frantzia Nemzet bódogságaért eddig miveltetek, és ezután is mivelni fogtok, örökre szívembe leszen bé metzve.“

Minckelőtte a' Frantzia Császár Párisból ki indúlt volna, illy summás de magában sokat foglaló levelkét irt a' Német Országi Primásnak: Je vais à Erfort pour donner la paix a l'Europe az az, olly véggel megyek Erfurtba, hogy békeféséget szerezhesek Európának. Tudniillik ebben a' városban mennek öfzve a' Franczia és Orosz Császárok, hihetöképen igen fontos következtési planumnak el intézése végett, mellyet tsak abból is ki lehet hozni, hogy az Orosz Császárt Gróf Romanzow külső dolgokra ügyelő Minister a' Frantzia Császárt pedig a' Beneventi

herczeg (Talleyrand), Champaigni belső dolgokra ügyelő minister, és Maret Status Titoknok fogják oda kisírni.

A' Fr. Császárnak arra az irására, mellyet ő a' Francia Armadiának, a' jelenvaló környülállások közt leendő öregbitetésére nézve a' múlt Septemb. 4-ik napján St. Clouból a' meg tartó Tanátsához küldött, Status Minister Gróf Regnaud igen gyökeres orátiót mondott, mellyben így szólott a' többi közt: Az Eő Császári Felsége armádiai ezen végzés által olly állapotban fognak helyhezttetni, hogy Spanyol Országnek békefséget adhat, 's ha az alatt Frantzia Ország kívülrl valaki által meg támadtatna, az ellenséget zabolán tartani fogja. Az utósó financialis törvény által meg határozottatott pénzbeli segedelem minden szükségeinknek kipótlására elegendő fog lenni. — A' Senatus Consultumnak meg vizsgáltságára ki rendeltetett Commissio öt tagokból állott, úgymint Gr. Lacedede, St. Vallier, Garnier, Marsal, és Colchen Senatorokból, olly hagyás mellett, hogy azon Commissio a' meg tartó Tanátsnak Septemb. 10-ik napján tartatandó gyüllesében, a' reá bízott dologról tegyen illendő jelentest.

Az azon napon, tudniillik Septemb. 15-ik napján, Senator Gr. Lacedede a' Commissio nevében meg is tette a' jelentest. Az ekkor mondott orátiójában a' többi közt így szólott: „Meg esküdt Anglia, hogy a' száraz Európa kereskedését egészen el törli, és Frantzia Ország industriáját semmivé fogja tenni, 's az egész világ kereskedését magáévá teszi. — De héjába valóva tétetődik esküvése. A' mi kevélységtől meg vakitatott ellen-

ségink már is a' Frantzia Országi nagy Héros kezébe adják magokat. Maga az Oceanus tenger óltalmazó bástyákkal vette körül az ő menedék helyeiket, melyeket az ő értelmeik fzerént az ő hajóik sem vehettek diadalmat. De az ő haszontalan proiectumaikról való bizakodásokban magok is túl mentek azokon, és a' Spanyol kikötőhelyek előtt is mntogatták magokat. Vajha most is le mondanának az ő tsalárd és tsalóka barátságokról, vajha magoknak ne hagynák az el téveledett Spanyolokat, valamint el hagyták mindazokat, a' kik benne bizakodtak. — Vajha ideje korán el ne futnának, mint Tulonból, Dünkerkából, Quiberonból, a' Helder szigetéből, Hannoverából, Kalabriából, és mindentűnnen, a' hol a' Frantzia sásoknak repüléseket messzéről szemlélték él futottak. Vajha minden Spanyol félszigetekben bé várnák a' Fr. katonákat — vajha a' Spanyol Országi háborúnak végződésével e' világi minden háborúknak vége lenne. “

Török Birodalom.

Mustafa Bajractor nagy Vezérhez egész bizodalommal viseltetik a' most uralkodó ifjú Zultan Mahmud, és valamint a' kormányozás módjában, úgy a' hadi dolgoknak igazgatásában is egyedül az ő tanatsával kíván élni. Ez az alatsony sorsból magas póltzra emeltetett Muzulmann Rasgradban szegény szülektől született, első ifjúságában szántáfsalvetéssel, azután lóval való kereskedéssel kereste kenyerét. Végre katona életre adta magát, mellyben az utolsó Török háború előtt való háborúban talentomai s vitéz tettei által magát nagyon meg különböztetvén Bajractor nevezetet nyert azért, mi-

vel egy ellenségtől el nyeretett Török zászlót visszanyert, és azt ambár sok sebeket kapott is az ellenséggel való viaskodásban, mind végig meg tartotta. Ezen tulajdonságai által nyerte meg az előtte való Nagy Vezérnek Tersanik Oglunak a' szeretetését és maga eránt való bizodalmit is, a' kit a' Paswan-Oglu ellen viselt háborúban mindenütt követett, 's ő utánna Rutsuki Bafsává tétetett.

Minekutánna a' kevés ideig uralkodhatott Mustafa Császár uralkodó székétől meg fosztatott, 's abba az ifjú Mahmud ültettetett volna bé, az elsőnek minden ministereit 's kedves embereit rész szerént meg fojtatta, rész szerént fejeket le vágatta. Ezt mivelte azokkal is, a' kik a' Mustafa Zultán édes anyyanál kedvességben voltak. — A' Bostangi-Basit (a' Csász. Kertészeknek fő vezérjét) a' két Kadileskiereseket, az az, a' Török Armádia két fő birait, és a' Nagy Muftit, az az, a' Török fő Papot, hivataljaiktól meg fosztotta, At-Allah-Effendit, a' ki a' néhai, Sélím Császár le tétetésének leg főbb oka volt Scioba szám kivetésbe küldötte, Celebi Mustafa Basát Ismaili Seraskiárré, és a' Duna melléki Török Armádiának fő vezérjévé tette.

Északi Amerika.

Ennek a' virágzó Szabad Köztársaságnak jelenvaló állapotjáról egy közönséges kedvességben lévő Német Országi Zsurnálban következő jegyzést olvasunk: „Igen szembe ötlő dolog, hogy az Amerikai szabad Statusok kevés idő alatt illy hatalmasokká lehettek. Ezeknek népeisége 1776-ik esztendőben két millióra ment, most pedig hat millióra megyen. Abban az időben 500000 házak talaltattak

azokban, most másfél millionál is töbre megy azoknak száma. Akkor fél millió darab lovak találtattak, most másfél millió is vagyon. Azolta a' tartománybéli katonaság ötszáz ezer főről két milliomra szaporodott, mellyeknek $\frac{1}{4}$ része mindenkor szolgálatban van. Hadakozó hajóik semmiségből 100-ra szaporodtak, kereskedő hajóik az utólsóbb esztendőekben e' világ minden tengerein láttattak. Annak előtte 11 milliom piaster erő jószágok vitettek oda bé, most 100 milliom piasterre betsültetik az oda bé és onnan ki vitetett portékáknak az árra. — Ennek előtte semmi közönséges kasszája nem volt ezen Respublikának, most 16 millióra megyen annak jövedelme esztendőnként, e' mellett felette sok adósságot fizetett ki. — Valamint más Köztársaságokban, úgy ebben is részre való hajlások vannak, ugymint a' Foederalistáké, és a' Respublikánusoké, de mind a' kettő szorofsan ragaszkodik a' Constitutzióhoz, evvel a' külöbséggel, hogy az elsőbbek több erőt kívánnak az executiva Potestásnak, az az, a' végre hajtó hatalomnak andni, az utólsóbbak pedig többet a' népnek, és ha szinte közönséges kedvességben és tekintetben tartatik is a' Congressusnak mostani Előülője Jefferson: is mindazáltal nem kevesen találtnak olyanok, a' kik az ő kormányozását ótsárolni mérefzlik, de még sints annak rossz következése, mivel ilyen gyümöltsei szoktak a' szabadságnak lenni.

Elegyes Dolgok.

A' Parisi Zsurnálok azt befzélik, hogy az északi Amerikai Congressus, Londonban lévő követje által világosan meg izente az Angliai Kormányfészéknek, hogy ha három hólnap alatt a' tengereknek szabadságát meg nem esméri, N. Britannia ellen hadat in:

dit. — A' Rénusi szövetségben lévő Fejedelmek 71000 főből álló armadiát állítottak ki; ezekhez nem számolva a' Szakfzoniai 's Wefzfáliai Királyoknak, és a' Bergi 's Meklenburgi Herczgségeknak contingens seregeit. — A' mostani ifjú Török Császár II. Mah mud az uralkodó háznak utolsó tsemetéje, Julius 20-ik napján 1785-ik esztendőben született e' világra, a' ki a' battyával néhai III. Sélím Császárral a' hét tornyos várban együtt lévén, attól az uralkodás módjára szorgalmatosan tanított. — Az Anhalt-Kötheni Herczgségbe is bevetetett a' Napoleon Codexe, vagy Törvénykönyve. — Az idén az Orosz Birodalomban is bővítés volt. — Az a' 9. linea hajóból, 9. frégatokból és több kisebb rangú hajókból álló Orosz hajósereg, melly a' múlt Julius 20-ik napjától fogva a' Balthicum tengerben ide 's tova evezett, semmi ellenséges hajóseregge nem bukkant. — A' St. Galleni közönséges újság levelek, 50000 főből álló linea truppokra, 's 43 batallion tartománybéli katonaságra teszik a' Spanyol Országi Insurgenseknek számát. — Anglus Fő Strátsmentes Campbell, a' ki egy bajnokvívásban maga bajnok társát meg ölte, minekelőtte a' felesége a' Feis. Királynétól férjeért gratziát nyerhetett volna, a' reá ki mondott hadi törvény szerént e' világból ki végeztetett — Braziliának fő városában Rio. Rajneróban már is számos Anglus kereskedők telepedtek le, hogy azon gazdag Országnak terméseivel e' világnak egyéb részeire kereskedhesenek. Egyedül a' Braziliai gyémántokkal való kereskedés tilalmáztatott még nékiek, mellyet az oda való Kormányshék egyedül magának hagyott. — A' Wefzfáliai Király Jeromos Napoleon Országa tarto.

manyinak meg szemelésekre utazván, a Páderborni kerületbéli falusi lakosok zászlókkal, dobzókkal és sipokkal mentenek eleibe, Paderborn városában győzedelmi kapu készített tiszteletére; onnan lett el utazásakor nagy summa pent hagyott az oda való szegényeknek számokra. — A Dánia Országhoz tartozó napkeleti Indiai tartományokból 300000 font kaffét, s 500000 font nádmézet és több Indiai terméseket vittek a Dániai kereskedő hajók Norvégiának fő városába Bergenbe, a nélkül, hogy az Angliai zsákmányozó hajokkal öszve akadtak volna. — A Török Országi mostani nagy Vezér abban foglalatoskodik, hogy a kormányzásba bétűszott vizsza éléseket, a mennyire lehet, vagy ki irthassa, vagy meg kevesithesse, kiváltképpen való módon pedig, hogy a Jantsároknak hatalmokat ízoros határok közzé rekeszthesse, a kik eleitől fogva sok rosznak szerzői voltak.

Harmadszori Hiradás.

Bizonyos Szöllöknek Szabad Birtokos által leendő el-adattatások, a mellyek ha 30-dik Octoberig el nem adattattnának, 13-dik Novemberben in facie loci a többet ígérőknek adattatnak által.

Ezen el-adó Poklos nevezetű Szöllök Tokajtól egy órani távolyságra, B. Keresztur, és Ó Lízka között, a Szegi Promontoriumnak leg-kiessebb részén, az ország útjánál fekszenek, a leg-jobb földű, leg-szebb fekvésű, és jó munkába lévő Szöllök.

Az egygyik Szabad Szöllő Geometricze fél vévén foglal magában — 8814 négy szegű ölet.

Mindjárt mellette a másik, a melly már dézma adó. — 4671 — — —

mind öszve 13,485 négy szegű ölet.

Az utolsó esztendőben volt benne 70. hordó bor, és 70 putton aszszú Szőlő. A' termékeny esztendőkben pedig 120, 's több hordó bort-is megtermett.

A' Szabad Szőlő alatt van egy jól, 's egészlen mézfzel épült 22. öles hozfzóságú Borház, a' mellyben ugyan tsak egy 7. öles hozfzóságú Szoba van, hanem kevés költséggel három részekre lehet osztani; e' mellett van egy Élészház, a' melly a' Szobával egygyütt téglából készült boltozat alá van véve. — A' Szoba mellett van a' Sajto ház, a' mellybe két nagy Sajtúk vagynak, és végtére egy bor Depositorium 120 hordókra-való, a' melly veres fenyő fákkal van felkészítve, hogy a' borok mint valamely pintzében readefsen fekhelsenek. A' Depositorium mellett van egy 4. hordóra való kis pintze, de a' mellybe a' Szüret alkalmatosságával egyéb eszköz-is tartattathatnak.

A' Dézma-adó Szőlő alatt van a' Szedök szá-
mára, mintegy 30 Személyekre való fából épült Szoba, 1. Székét Szín, 2. Istállók, mind egygyik hat hat lóra való. Vagynak még 15 — 20-ig való vas abrantsos kádak; egy kettős fenekű aszszú Szőlős kád, a' mellybe 120 putton aszszú Szöllött-is belé lehet tölteni; kis kádak, vagy káditskák, puttonok, dézsák, tserpákok; egy Szóval, a' Szürethez megkivántató minden szükséges eszközök.

A' kiknek kedvek volna a' meg-vételre, a' Szöl-
löket megnézhetik, vagy megnézettethetik; köze-
lebbről való utasítást pedig tehet erről, és fog-is
tenni Hochholtzer Sámuel Ur B. Keresztur-
ban. Lötсэн 30. Aug. 1808-ik esztendőben.

D. D. S.